

XIN LƯƠNG TÂM NHÂN LOẠI HÃY XÓT THƯƠNG LOÀI GẤU

Bs Thú Y Nguyễn Thượng Chánh

Hầu như đối với tất cả dân tộc Á châu nói chung và Việt Nam nói riêng, mật gấu được xem như là một linh dược, một loại thuốc huyền diệu vô cùng quý báu, có thể chữa được rất nhiều bệnh tật và giúp chúng ta bồi dưỡng sức khỏe một cách mau chóng.

Tuy nhiên, đó cũng chỉ là những điều nghe được qua lời đồn đại mà thôi, chớ thật sự ra ít có ai đã có kinh nghiệm về mật gấu, đó là chưa kể đến vấn đề mật gấu thật và mật gấu giả nữa...

***

Thấy tội nghiệp quá.

Thật vậy, mật gấu đã được Trung Quốc sử dụng như một dược liệu từ hơn 2000 năm nay rồi.

Phía Đông y và y học cổ truyền thì hết lời tán tụng và thường đề cao sự lợi ích của mật gấu trong việc chữa trị.

Ngược lại, phía Tây y tuy cũng nhìn nhận mật gấu có một vài tính chất trị liệu nào đó nhưng họ cũng không đánh giá quá cao mật gấu. Mật gấu là một mặt hàng rất hiếm quý và vì lẽ này mà giá cả của nó cũng cao vút tận mây xanh.

Con buôn tại Á châu và cả tại một số nước Tây phương đã không bỏ lỡ cơ hội vàng ngọc này mà thổi phồng mật gấu lên để làm giá hầu trục lợi... Có thể đường dây buôn lậu mật gấu cũng như sừng tê giác một phần do phe nhóm xã hội đen kiểm soát.

Muốn có mật gấu thì thợ săn phải vào rừng giết gấu để lấy mật, đồng thời cũng bắt luôn cả gấu con đem về thành bán lại cho người ta nuôi để lấy mật sau này.

Điều kiện nuôi gấu cũng như cách rút mật vô cùng dã man, tàn nhẫn vô nhân đạo và rất đau đớn cho con vật. Quả thật đây là một thảm họa chung của loài gấu. Không sớm thì chầy loài động vật này cũng sẽ bị tuyệt chủng mà thôi.

Gấu là loài thú được công ước quốc tế bảo vệ. Việc săn bắt gấu và khai thác gấu để rút mật là trái phép và đã bị nhiều tổ chức quốc tế như CITES (*Convention on International Trade in Endangered Species*) cực lực tố cáo cũng như các Tổ chức Bảo vệ Động vật Hoang dã như WSPA (*World Society for the Protection of Animals*) và Tổ chức Động vật Á châu (*Animals Asia Foundation*) lên án thậm tệ.

http://www.onevoice-ear.org/ressources/rapport/rapport_ours_chine.pdf

Nuôi gấu để lấy mật

Đầu những năm 80, Bắc Hàn đã nảy ra sáng kiến trước tiên về việc nuôi gấu để lấy mật. Thường là các thợ săn vào rừng rình bắt gấu con lúc gấu mẹ rời hang để đi kiếm ăn. Nếu gấu mẹ trở về bắt thành linh thì sẽ bị bắn chết. Gấu con đem về thành phố và được bán lại cho các chủ nuôi. Sau thời gian nuôi dưỡng từ một hai năm thì gấu bắt đầu bị rút mật.

Năm 1983, Nam Hàn nối gót theo Bắc Hàn và mở trại nuôi gấu.

Đến năm 1985, tới phiên Trung Quốc và năm 1993 thì Việt Nam cũng nhảy vào việc khai thác gấu để lấy mật.

Nuôi gấu để lấy mật đã trở thành một kỹ nghệ tại một số quốc gia ở Á châu mà đặc biệt là Trung Quốc, Việt Nam và Đại Hàn.

Theo WSPA, hiện nay tại Á châu có lối 12.000 gấu đen bị nuôi giam trái phép để rút mật.

Mật gấu có chứa chất gì?

Hoạt chất chính của mật gấu là chất *Tauro Ursodeoxycholic Acid (UDCA)*. Chất này do gan sản xuất ra để giúp vào việc tiêu hoá thức ăn. Mật được tích trữ trong túi mật (*gallbladder*) nằm dính vào lá gan. Chỉ có loài gấu ngựa mới sản xuất được một số lượng UDCA đáng kể mà thôi.

Ngoài gấu ra, UDCA cũng còn được thấy ở một số thú vật khác. Nhật Bản là quốc gia đầu tiên đã tổng hợp được UDCA vào năm 1954.

Ngày nay, UDCA được tổng hợp từ mật bò hay từ mật heo thu lượm trong lò sát sanh để thay thế mật gấu. UDCA được thấy bán trong các pharmacies dưới những tên như Ursa, Ursolfalk, Ursodiol (Actigall), Ursolvan, Destolit, Urdox, Ursogal, Ursotan... Các thuốc này được sử dụng để trị các bệnh về gan như giúp làm tan sỏi mật và trị chứng xơ gan. Thí nghiệm lâm sàng đang được thực hiện để chữa trị bệnh viêm gan C và cancer.

Gs Clifford J. Steer thuộc University of Minnesota cũng thí nghiệm sử dụng chất UDCA tổng hợp để trị bệnh thần kinh *Huntington's disease* và bệnh *Alzheimer's disease*. Theo Gs, thì chúng ta cũng có thể tổng hợp được UDCA mà không cần phải sử dụng đến các phần lấy từ súc vật.

Mật gấu trị được bệnh gì?

Nói chung, phía Đông y cho rằng mật gấu rất tốt để chữa trị được rất nhiều bệnh tật. Theo Hải Thượng Lãn Ông, thì mật gấu có tính hàn, làm giảm nhiệt, bớt co giật, giải độc, trị kinh phong ở trẻ con, trị đau bụng, trị bệnh trĩ, thoa bên ngoài để trị mụn nhọt sưng đau, bóp với rượu để trị chân thương bầm dập té ngã.

Gs Đỗ tất Lợi: mật gấu là một vị thuốc quý để chữa những bệnh đau dạ dày, đau nhức, giúp tiêu hóa, giải độc, hoàng đản, chữa đau mắt, xoa bóp những chỗ đau do té ngã hay bị thương...

Theo Bs Phó đức Thuần, Viện y học cổ truyền VN, mật gấu ngoài những công dụng chữa trị những bệnh vừa được nêu trên, nó cũng rất tốt để trị các bệnh về mắt, vàng da, đau răng lở miệng, viêm khớp và các bệnh ký sinh trùng. Điều cần lưu ý là mật gấu kỵ thai.

Theo Phó Gs Đỗ khắc Hiếu, Viện Công Nghệ Sinh Học VN: công dụng của mật tùy thuộc vào từng loại gấu nuôi. Tốt nhất là mật của gấu ngựa vì có chứa một hàm lượng cao nhất về chất *Tauro ursodeoxycholic acid (UDCA)*, có tác dụng chữa được xơ gan.

Ngược lại, **mật gấu chó** thì chứa quá nhiều chất *Chenodeoxycholic Acid (CDCA)*. Chất này dùng để bôi ngoài da thì rất tốt, nhưng nếu uống vào có thể độc cho gan và gây xơ gan... Cũng theo Bs Hiếu khi uống mật gấu chó, chất CDCA sẽ kết hợp (*conjugate*) với một số vi khuẩn của ruột già để tạo ra chất ***lithocholic acid* là chất độc hại gan (hepatotoxic)**, có thể **làm xơ gan**.

Uống mật gấu coi chừng... bị viêm gan

http://ykhoa.net/yhoccotruyen/baiviet/29_068.htm

CDCA còn có thể thấy hiện diện trong mật của loài vịt, ngan và ngỗng.

Bởi lý do này, uống mật gấu chó hay mật vịt có thể có làm tổn thương gan.

*Lithocholic acid was present in the serum of three patients with, jaundice and, in smaller amounts, in two healthy adults. This bile acid occurs naturally in human feces but induces cirrhosis of the liver when fed to a wide variety of experimental animals. The finding of lithocholic acid in blood is of interest because of its **possible role in injuring human liver.***

J.B Carey Jr. G. Williams. Lithocholic Acid in Human-Blood Serum

<http://www.sciencemag.org/cgi/content/abstract/150/3696/620>

Theo Tây y, thì mật gấu hay nói rõ hơn là chất UDCA trong mật gấu có tác dụng bảo vệ gan, chữa viêm xơ gan (*primary biliary cirrhosis*), giúp làm tan sỏi mật (*gallstone*), hạ các chất mỡ trong máu, trị viêm gan tự miễn (*autoimmune hepatitis*), và phối hợp với thuốc khác trong việc điều trị cancer ruột già.

Mật gấu không có tính chất trợ dương (*aphrodisiac*).

Mật gấu có trị được cancer không?

Gs TS Lê Văn Thảo (Hội Ung Thư Hà Nội) rất dè dặt về vấn đề này. Theo Gs Thảo, thì sừng con tê giác và mật gấu chỉ có tác dụng làm lưu thông khí huyết giúp bệnh nhân cảm thấy khỏe hơn, ăn uống khá hơn mà thôi. Chớ chưa có tài liệu nào khẳng định hai thứ này chữa được ung thư.

“PGS Thảo nhấn mạnh: Ung thư vú là một bệnh dự phòng được, không nhất thiết phải để người bệnh tử vong oan uổng. Ông cũng phản đối việc khẳng định sừng tê giác và mật gấu có thể chữa khỏi bệnh ung thư.

“Sừng tê giác và mật gấu chỉ có tác dụng lưu thông khí huyết giúp người bị ung thư cảm thấy cơ thể khỏe hơn và ăn uống tốt hơn mà thôi. Chứ chưa có tài liệu nào khẳng định, hai thứ này chữa được ung thư”. (Trích Ung thư vú tăng đột biến. Khám chữa bệnh, bài thuốc, y học, y khoa)

<http://www.khamchuabenh.com/read.php?175>

Theo Gs Đỗ Khắc Hiếu (Viện Công Nghệ Sinh Học VN), thì chất UDCA của mật gấu ngựa có tác dụng làm thay đổi tế bào ung thư giúp các loại thuốc trị cancer dễ ngấm vào.

Qua tra cứu trong Internet, người gõ có thấy một khảo cứu đăng trong Medscape đề cập chất UDCA đã được dùng thí nghiệm trong việc chữa trị bệnh cancer ruột già (*colorectal*). Kết quả rất khả quan.

Ursodeoxycholic Acid May Protect Against Colon Cancer

<http://www.medscape.org/viewarticle/452326>

April 15, 2003 — Ursodeoxycholic acid (UDCA) protects against colon cancer in patients with ulcerative colitis (UC) and primary sclerosing cholangitis (PSC), according to the results of a follow-up from a randomized trial published in the April issue of Gastroenterology

Bs Phó Đức Thuận (Viện Y học Cổ truyền VN) nói chúng ta nên đề dặt trước tin đồn là mật gấu có thể trị được cancer. Vấn đề này hoàn toàn thiếu cơ sở khoa học, nên cần phải hết sức thận trọng. Theo Bs Thuận, thì dùng mật gấu trong việc chữa trị cancer cũng có thể rất tốt vì mật gấu làm tăng sức miễn dịch và hỗ trợ các thuốc trị liệu phía Tây y.

Đắt còn hơn vàng

Theo Hiệp hội bảo vệ động vật hoang dã trên thế giới (WSPA/2002), một túi mật gấu (*gallbladder*) săn trong rừng được bán lậu tại Canada, Nga và Trung Quốc với giá là 650\$... Tại Đại Hàn giá có thể leo lên đến 10,000\$, trong khi tại Nhật bản túi mật gấu được bán với giá 252\$/ gram... Tại Việt Nam, thị trường mật gấu rất thay đổi. Lúc cực thịnh năm 2000 -2002, giá 1cc mật gấu nuôi bán lẻ vào khoảng 250,000 đồng. Có lẽ giá cả hiện giờ là 60,000 -70,000 đồng cho một cc?

Túi mật gấu khô

Giá bán lẻ thay đổi tùy theo từng quốc gia, tùy theo từng vùng và tùy theo lúc. Thông thường thì giá một túi mật gấu rừng đắt hơn giá túi mật lấy từ gấu nuôi... Tại Trung Quốc, trong tình trạng nuôi giam, mỗi con gấu có thể sản xuất được 2kg bột mật khô/năm. Giá 1kg bột mật khô tại Trung Quốc là 5,000 \$/kg và tại các quốc gia khác là 15,000 \$/kg. Người ta tin tưởng rằng mật gấu rừng tốt hơn mật gấu nuôi.

Gấu đen bắc Mỹ có túi mật nặng trung bình từ 25-30gr. Gấu Á châu túi mật nặng khoảng 60gr. Mật gấu thật thì giá đắt hơn vàng trong khi chất UDCA tổng hợp từ mật bò được bán với giá thật bèo lỏi chừng vài chục dollars cho một kg.

Không những chỉ có mật gấu mà thôi, đôi khi con buôn còn tàn nhẫn vô nhân đạo hơn nữa đến mức chặt rời hai bàn tay của con vật đem bán để thiên hạ nấu cháo ăn cho bổ (?). Giá bán tại Đông nam Á là 700 \$/một bàn tay gấu mà Đông y còn gọi là *hùng chương*.

Bàn chân gấu(hùng chương)

Theo lời truyền tụng trong dân gian, đây là món chỉ dành cho vua chúa ngày xưa ngày xưa dùng mà thôi.

Cháo bàn tay gấu là một trong số tám món của bát trân và gồm có: nem công, chả phượng, Tây ngu bì (da con tê giác nhưng là phần nằm ở bên trong gần nách nên không quá cứng), hùng chương (bàn tay gấu), gân nai, môi đười ươi, vòi voi và yến sào. Đúng là làm vua cũng sướng thiệt, ăn toàn là đồ chiến địa không hà.

Không biết có đại gia VN nào đã xực các món này chưa, thử kể nghe chơi.

Tình hình tại Bắc Mỹ

Poaching of black bear in Canada by Đuc Nguyen-Univ of California, Irvine June 1997

<http://www.dbc.uci.edu/~sustain/global/sensem/nguyen97.htm>

Vài năm trước đây, các thanh tra có đến xét một số tiệm thuốc Bắc tại một vài thành phố lớn của Canada và Hoa Kỳ. Đó là Toronto, Montréal, Vancouver, Markham, Richmond, San Francisco, Chicago, Washington DC và New York... Kết quả cho biết, trong số 33 tiệm thuốc tại Canada thì có 67% có bán thuốc làm từ mật gấu nuôi tại Á châu, 6% có bán bột mật gấu, và 9% có bán túi mật khô.

Theo luật lệ hiện hành thì việc nhập cảng ,tồn trữ túi mật gấu, mật gấu xuất phát từ những trại nuôi gấu, và dược phẩm có chứa mật gấu đều là bất hợp pháp hết.

Tại Hoa Kỳ, các sản phẩm trên hình như dễ mua hơn phía Canada. Trong số 32 tiệm thuốc Bắc bị xét hỏi, thì có hết 84% tiệm có bán thuốc làm từ mật gấu, 12,5% tiệm có bán bột mật gấu làm từ gấu nuôi, và có 15% tiệm có bán túi mật gấu khô còn nguyên vẹn.

Các nhà khoa học của WSPA vừa sáng chế ra được một dụng cụ dùng để xét nghiệm xem coi món hàng là mật gấu thật hay giả (*bear detection test kit*) hoặc có chứa mật gấu hay không. Nguyên tắc dựa trên sự xác định protein của mật gấu. Thử nghiệm có thể được làm ngay tại chỗ và cho biết kết quả dương tính (+) hay âm tính (-) trong vòng 5 phút giống như nguyên tắc thử thai vậy. Máy đã được đem trình làng trước đại hội quốc tế do CITES tổ chức tại la Hague, Hà Lan năm 2007 vừa qua.

Richard Blake -*Test kit targets crucial bear trade*-BBC
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/6742671.stm>

Canada, Úc châu, Malaysia và một số quốc gia khác đã bắt đầu sử dụng dụng cụ trên để xét nghiệm mật gấu trong các tiệm thuốc Bắc. Giá bán của dụng cụ vào khoảng 50\$.

Bộ dụng cụ dùng test sự hiện diện chất albumin của gấu

Hiện thời đàn gấu sống trong thiên nhiên tại Canada và Hoa Kỳ được ước lượng ở vào khoảng 600.000 con. Phần lớn là loại gấu đen Bắc Mỹ (*Ursus americanus*, *American black bear*). Loài thú này được xếp nằm trong danh mục I của CITES. Đây là loại động vật cần được bảo vệ để tránh nguy cơ bị tuyệt chủng. Việc săn bắn và mua bán đồi chác được quy định rõ rệt và kiểm soát rất gắt gao.

Tại Bắc Mỹ, mỗi năm có vào khoảng trên 40.000 gấu bị sát hại do săn bắn hợp pháp.

Over 40,000 bears are killed each year for trophies and for pest control. Many are poached for their gall bladders.

http://www.wspa-usa.org/Images/Bear%20Factsheets_tcm21-22045.pdf

Số thú bị săn lậu để lấy mật thì không thể biết được là bao nhiêu con. Đây là nỗi lo ngại rất lớn của những cơ quan bảo vệ thiên nhiên Canada. Sự kiện gấu đen vùng Đông Nam Á càng ngày càng hiếm đi đã thúc đẩy con buôn lần lần chuyển hướng sang Bắc Mỹ để tìm nguồn cung cấp mật gấu. Sau khi giết được gấu người thợ săn thường có đường dây bán lại mật gấu cho những người Trung Quốc sống tại Vancouver chẳng hạn, với giá lổi 150\$ cho một túi mật.

Tình hình tại Việt Nam

Việt Nam bắt đầu nuôi gấu để lấy mật từ năm 1993.

Gấu con được các thợ săn bắt từ trong rừng và đem lên về thành phố bán lại cho những nơi khai thác gấu để rút mật. Đôi khi gấu cũng được con buôn nhập lậu từ Lào. Đây là một hình thái kinh doanh “trái phép bị luật pháp cấm” nhưng vẫn thấy đầy rẫy, càng ngày càng bành trướng thêm lên từ Bắc chí Nam...

Trên 95% gấu nuôi là gấu ngựa (*Ursus Thibetanus*, moon bear, Asiatic black bear). Số còn lại là gấu chó (*Ursus Malayanus*, *Helarctos Malayanus*, sun bear)... Hai loại gấu này không thể sinh sản trong điều kiện giam hãm được. Cả hai đều thuộc diện động vật cần phải bảo vệ vì có nguy cơ bị tuyệt chủng và nằm trong danh mục I của CITES. Mỗi trại nuôi có từ 5 -10 con nếu là trại nhỏ, và trại lớn có thể có tới 80-90 con gấu.

Gấu được nuôi khắp nơi loạn xạ, thậm chí một số cơ quan cũng nuôi gấu đến đổi nhà cầm quyền phải ra quyết định các cơ quan chính phủ và các tổ chức TP HCM không được nuôi giữ động vật hoang dã trong khuôn viên công sở.

Đây chưa kể là những kẻ giàu có, những đại gia quyền thế hoặc có gốc bự trong xã hội VN hiện giờ, thường có mode nuôi vài con gấu trong nhà để bắt le cho thiên hạ lé mắt chơi và cũng để tự khẳng định giai cấp của mình. Nuôi em, nuôi chim và nuôi cá là lỗi thời rồi. Ngày nay, phải nuôi thú vật hoang dã như cọp và gấu, rắn càng dữ càng hiếm thì càng tốt và nhất là không được đụng hàng với người khác mới ngon. Đó mới đúng điệu là người sành chơi (?).

Theo tài liệu của tổ chức Once Voice, thì chỉ riêng vùng Hà Nội có đến 700 con gấu được phân bố trong 200 trại. Theo ông Hà Công Tuấn cục phó Cục Kiểm Lâm (BỘNN&PTNT) cho biết, năm 2003 có hàng ngàn con gấu đang được nuôi trái phép. Việc nuôi gấu là vi phạm công ước CITES về buôn bán các loài động thực vật hoang dã đã nguy cấp, mà Việt Nam đã ký kết cùng với 171 quốc gia khác. CITES bắt buộc Việt Nam phải tìm cách giải quyết vấn đề gấu nuôi, bằng không thì sẽ bị mất quyền xuất cảng các mặt hàng như: san hô, trai tai tượng, trăn con, khi đuôi dài, ếch đông lạnh và cá sấu.

<http://vexpress.net/Vietnam/Xa-hoi/2003/01/3B9C47B0>

Thường thì gấu bắt đầu bị rút mật khi đạt được một tuổi và mật bị rút trung bình mỗi năm 4 lần, hoặc có khi nhiều hơn. Gấu bị nhốt thường trực trong những chuồng sắt chật hẹp. Đây là một cực hình, là nỗi kinh hoàng và là sự đau đớn mà con thú phải thường xuyên chịu đựng.

Tính ra trong cả nước hiện có lối khoảng 5.000 con gấu được nuôi để lấy mật.

Cách rút mật theo kiểu VN có vẻ “khoa học” hơn so với những kiểu được Trung Quốc thường áp dụng hiện nay.

Tại Việt Nam, trước khi rút mật người ta đánh thuốc mê cho gấu ngủ đi để dễ làm việc. Một chuyên viên nẹp một ống thuốc mê *Ketamine* (Special K) có gắn sẵn kim ở đầu vào một ống tube dài. *Ketamine* được thổi xuyên qua ống tube và bay cắm phập vào thân con vật. Vài phút sau thấm thuốc, con gấu sẽ lao đảo và té một cái rầm trong chuồng sắt.

Rút mật gấu tại Việt Nam

Video: Rút mật gấu tại Việt Nam (3 phút)

<http://www.youtube.com/watch?v=h3mTIT1iYe8>

Theo các người bên nhà, thì khi lưỡi gấu thè qua một bên đó là dấu hiệu nó đã mê rồi. Ketamine là loại thuốc gây mê ngắn hạn. Thuốc này vẫn thường được sử dụng trong lĩnh vực thú y tại Bắc Mỹ. Gấu được lôi ra khỏi chuồng, trói lại, và người ta dùng máy siêu âm *ultrasounds* rà tới rà lui trên bụng gấu để xác định vị trí của túi mật.

Sau khi xác định rõ túi mật trên màn ảnh, người ta dùng kim dài 20 cm đâm vào túi mật để rút mật. Vấn đề nhiễm trùng, abscess, viêm túi mật, viêm màng bụng (*peritonitis*) có thể xảy ra sau khi rút mật nếu nơi đâm kim vào hoặc dụng cụ không được khử trùng kỹ lưỡng. Con vật đôi khi chết vì bị nhiễm trùng.

Thuốc Đông y chữa mật gấu

Lỡ thú bệnh quá nặng cũng chả sao, con vật sẽ bị làm thịt, bàn tay bị cắt ra để bán cũng kiếm được bộn bạc. Mặc dù chính phủ VN đã công bố luật lệ rõ ràng trong vấn đề nuôi gấu để lấy mật, nhưng cũng vẫn còn rất nhiều nơi tiếp tục nuôi gấu như thường một cách vô tội vạ. Nhà hàng và quán ăn, quán nhậu thì vẫn công khai quảng cáo rượu mật gấu ông uống bà trẻ lẫn bà già đều khen.

Trước áp lực của CITES vào năm 2005 vừa qua, VN đã cho gắn vi mạch *chip* điện tử cho lỗi trên 4000 con gấu nuôi. Mục đích để dễ kiểm soát số gấu nuôi, ngăn ngừa tình trạng thay thế gấu thường xuyên bằng những gấu mới mua để bổ xung đàn gấu... *Chip*, mua của Đức với kinh phí tài trợ của tổ chức WAR. Vi mạch nhỏ như hạt gạo được gắn dưới da nơi vai gấu và có ghi đầy đủ lý lịch cần thiết của con vật. Trung bình thời gian gắn *chip* và làm test coi *chip* hoạt động có được tốt hay không, cũng phải mất 45 phút cho mỗi con gấu, và lẽ dĩ nhiên con vật cần phải được đánh thuốc mê trước đó. Có nơi phải cần sự hộ tống của công an để chuyên viên mới làm nhiệm vụ gắn *chip* được an ổn.

Tại miền Nam, các gấu khác lần lần sẽ được gởi đến trại cứu hộ gấu ở vườn quốc gia Cát Tiên (Cat Tiên National Park). Những gấu bị săn bắt trái phép sẽ bị thu giữ và đưa về chăm sóc nuôi dưỡng ở vườn quốc gia này nằm giáp giới giữa ba tỉnh Đồng nai, Lâm đồng và Bình phước, cách Sài Gòn 145km về phía Bắc và cách Đà Lạt 195km về phía Nam... Đây là khu dự trữ sinh quyển của Việt Nam, nơi có 51 loài thú, chim, bò sát, lưỡng cư, có tên trong danh sách đỏ Việt nam đang sinh sống, đặc biệt nhất là có giống tê giác một sừng hay Javan rhinoceros (*Rhinoceros sondaicus*) rất hiếm thấy. Tại đây, cũng có trên 9000 dân cư thuộc nhiều sắc tộc thiểu số đang sinh sống với những tập tục canh tác rẫy đặc biệt của họ. Nạn khai phá rừng trái phép và săn bắn lậu là những trở ngại đe dọa sự vẹn toàn và chức năng của vườn quốc gia Cát Tiên. Gần Sài Gòn hơn thì có trạm cứu hộ Củ Chi do WAR tài trợ cũng có thể nhận một ít con gấu để săn sóc và nuôi dưỡng cho con vật cho lại sức trước khi đem thả chúng vào vườn quốc gia U Minh Thượng.

<http://vnexpress.net/Vietnam/khoa-hoc/2005/03/3B9DC321/>

Giải quyết vấn đề gấu coi vậy mà không phải dễ đâu. Kinh nghiệm của Đại Hàn cho biết là nuôi gấu để lấy mật đã bị cấm từ năm 1993 nhưng ngày nay trong xứ họ vẫn còn 110 trại với lỗi 1600 con gấu được nuôi ngoài vòng kiểm soát của chính phủ.

Luật lệ rất rõ ràng nhưng việc có áp dụng được lời cam kết hay không là một chuyện khác mà chúng ta sẽ thấy sau đây qua lời tường thuật của báo chí bên nhà.

Năm 2006 vừa qua, Bộ NN&PTNT đã ban bố thêm qui định mới về việc khai thác kinh doanh mật gấu. Cho phép nuôi gấu nhưng cấm bán mật gấu. Vậy mật gấu sản xuất ra để làm gì? Chắc các qui chế này được ban bố cho vui mà thôi. Có thực tế không? Có áp dụng được không? Đó là ý nghĩ của rất nhiều người trong xứ đã phát biểu qua các báo điện tử.

Theo một cán bộ kiểm lâm TP HCM cho rằng, việc cấm lấy mật gấu có thể thực hiện được nhưng đòi hỏi có nhiều thời gian. Cấm lấy mật gấu và kinh doanh sản phẩm này là nhằm mục đích bảo vệ tốt đàn gấu, còn chuyện thực thi qui định này như thế nào phụ thuộc cách làm ăn, cách phối hợp của các cơ quan chức năng, tùy các địa phương, v.v...

<http://vietnamnet.vn/xahoi/doisong/2006/06/580835/>

Tuy nói vậy, nhưng chúng ta vẫn “hy vọng” tình hình gấu tại Việt nam sẽ được cải thiện khả quan hơn với sự ra đời của Trung tâm Cứu hộ Gấu Tam Đảo (Vinh Phú) hồi tháng 2/2008. Trung tâm Cứu hộ Tam Đảo nằm ở miền Bắc và do Tổ chức Động Vật Á Châu (Animals Asia Foundation) phối hợp với Cục Kiểm Lâm Việt Nam, thực hiện theo mô hình Trung Tâm Cứu hộ Gấu Tứ Xuyên (Trung Quốc). Hiện Trung tâm Tam Đảo đã thu nhận trong giai đoạn đầu 80 gấu, và sẽ tăng lên 200 con trong giai đoạn tới. Vừa qua tỉnh Kiên Giang cũng đã ký thoả thuận với Tổ chức Wildlife At Risk (WAR) và Quỹ Bảo tồn Gấu Thế giới để thực hiện công trình xây dựng một trung tâm cứu hộ gấu tại Hòn Me, thuộc Huyện Hòn Đất với kinh phí nửa triệu dollars. Trung tâm bắt đầu được xây dựng từ 2/2008 đến 12/2010.

“Trong 3 tháng đầu năm (2012), Trung tâm cứu hộ gấu tại Hòn Me (H.Hòn Đất, Kiên Giang) đã cứu hộ, nuôi dưỡng 29 cá thể động vật hoang dã bị săn bắt, vận chuyển, mua bán trái phép, gồm: 9 con gấu ngựa, 3 con gấu chó, 1 con khỉ đuôi lợn, 10 con vượn má vàng, 5 cu li, 1 con đại bàng biển. (Minh Khoa)

<http://www.tinmoi.vn/tin-van-09042012-05849815.html>

Animals Asia Foundation cho biết là, Việt nam hiện chỉ còn trên 100 con gấu đang thật sự sống trong thiên nhiên mà thôi. Nếu quả thật như thế thì buồn năm phút cho quê hương xứ sở lắm. Lại thêm một mất mát khác nữa!

A second life for Vietnam's bile bears

From **Peter Shadbolt**, CNN

December 20, 2011

<http://edition.cnn.com/2011/12/13/world/asia/vietnam-bear-farms/index.html>

CNN viết về nạn nuôi gấu hút mật ở Việt Nam

Ngay trên vị trí nổi bật nhất của **CNN** hôm nay là bài báo viết về nạn nuôi gấu để hút mật ở Việt Nam. Dưới đây là bản lược dịch, cho thấy một góc nhìn của người nước ngoài về nạn hút chích mật gấu ở nước ta.

<http://www.zing.vn/news/the-gioi/cnn-viet-ve-nan-nuoi-gau-hut-mat-o-viet-nam/a136538.html>

Tình hình tại Trung Quốc

Việc nuôi gấu bên Trung Quốc đã trở thành một kỹ nghệ có sự **bao che của nhà nước** ở phía sau. Trung quốc hiện có trên 200 trại gấu với lối 7.000 con gấu đen (*moon bear*) nằm rải rác trong 6 tỉnh. Có nhiều trại rất quy mô với số gấu nuôi trên 200 - 300 con cho mỗi trại.

<http://protectionanimale.com/bears2.htm>

Gấu bị nhốt riêng biệt trong lồng sắt chật hẹp bản thiêu, xếp thành từng giải dài trong những trong những gian chuồng to lớn. Cách lấy mật vô cùng dã man và rất đau đớn đối với loài gấu.

Có nhiều cách rút mật: Họ có thể gắn thường trực vào túi mật một ống *catheter* bằng kim loại hoặc bằng latex (*catheter technique*), đầu kia của *catheter* ló ra ngoài khỏi thành bụng 2-3cm, được khoá lại và chỉ mở ra lúc hút mật mà thôi. Có khi *catheter* được nối thẳng vào một túi chứa. Vì chuồng quá chật hẹp, con vật không thể nào xoay trở được hết. Khi lấy mật, người ta tra ống dẫn vào *catheter*. Mỗi ngày rút được lối 100cc mật.

Đôi khi con gấu bị giải phẫu, dùng màng treo ruột (*mesentery*) khâu lại thành một đường ống mạch lươn nối túi mật ra tới bên ngoài bụng (*fistulae or free dripping technique*). Mật nhỏ ra phía ngoài bụng và chảy vào một túi nhựa thu hứng gắn vào khung sắt nằm dưới lồng. Vết mổ tại bụng gấu vẫn để trống, mục đích là để mật dễ dàng chảy ra ngoài. Đường mạch lươn rất dễ bị tắc nghẽn bất thành linh nên cần phải được soi để khai thông, thường là hai lần trong một ngày.

Để cho kết quả tốt hơn, một vi sắt rắn chắc thường được gài cứng phía trên thân con vật xuống phía dưới cho gấu không cựa cựa được. Nhịp độ rút mật thường là hai lần trong ngày. Lấy mật một cách man rợ thiếu vệ sinh như thế làm cho gấu rất dễ bị nhiễm trùng. Tỷ lệ tử vong rất là cao. Điều kiện bị giam hãm vô cùng tàn nhẫn khắc nghiệt cộng với sự đau đớn, khiếp sợ cùng cực khiến con vật thay đổi tâm tánh, trở nên điên dại, hung dữ, la hét tới ngày, cắn phá lồng sắt, đập đầu vào chuồng đến bị thương, mặt mày bầm dập trầy trụa hết...thật là tội nghiệp. Trong điều kiện như thế gấu sống tới đa 10 năm thay gì 30 năm nếu nó sống trong rừng.

Tàn nhẫn! Rút mật gấu kiểu Trung quốc(gấu mang áo giáp sắt)

Ngày xưa trước khi có vụ nuôi gấu để lấy mật, mức tiêu thụ hàng năm về mật gấu tại Trung Quốc là 500 kg, ngày nay mức này đã tăng lên 4000kg/năm. Trung Quốc mỗi năm sản xuất trên 7000kg mật gấu. Đây là con số quá lớn quá thừa cho nhu cầu thật sự của họ. Trớ trêu thay Trung Quốc, Đại Hàn và Nhật Bản cũng là ba quốc gia có mức tiêu thụ UDCA tổng hợp nhiều nhất thế giới, trên 100 tấn /năm.

Nên nhớ là gấu đen của Trung quốc nằm trong danh mục I của CITES. Đó là những loài động vật cần được tuyệt đối bảo vệ và sản phẩm của nó không được đem bán ở các quốc gia khác.

Rút mật gấu tại Trung quốc

Tin đau lòng: Gấu mẹ giết con rồi tự tử

Trích trang mạng Thuvienhoasen

http://www.thuvienhoasen.org/D_1-2_2-64_4-13636_5-50_6-1_17-130_14-2_15-2/

“Đur luận Trung Quốc đang xô xao trước một sự việc đặc biệt: một con gấu mẹ ở trại nuôi gấu lấy mật đã cứu con của nó khỏi cuộc sống bị hành hạ bằng cách bóp chết con rồi tự tử

Những con gấu này bị nuôi nhốt ở một trang trại gấu ở một khu vực hẻo lánh thuộc Tây Bắc Trung Quốc. Gấu bị lấy mật hàng ngày để làm thuốc. Các phương tiện truyền thông Trung Quốc đưa tin gấu bị nhốt trong những chiếc lồng cực nhỏ gọi là “lồng nghiền” vì chúng không có đủ chỗ để cử động và bị nghiền bẹp theo nghĩa đen.

Mật được lấy bằng cách chọc một lỗ rò vào bụng gấu và túi mật. Vì lỗ này không bao giờ liền lại nên con vật sẽ bị mắc vô số bệnh nhiễm trùng, bị khối u, bị ung thư và cuối cùng là chết vì viêm phúc mạc. Không chỉ bị nhốt trong chuồng, gấu còn bị cầm tù trong một cái áo bằng thép vì chúng thường xuyên tự tử bằng cách tự moi ruột do không chịu nổi đau đớn.

Một người làm việc tại trang trại thay cho bạn mình đã chứng kiến toàn bộ sự việc và nói với tờ Reminbao.com rằng những gì xảy ra ở trang trại gấu thật vô nhân tính.

Nhân chứng này cũng khẳng định rằng một con gấu mẹ đã xông chuồng khi nghe thấy tiếng con nó gào thét sợ hãi trước khi một nhân viên chọc kim vào bụng nó để hút mật. Những công nhân làm việc ở trại gấu hoảng sợ chạy mất khi thấy con gấu mẹ lao đến bên con.

Không thể giải thoát con khỏi sự giam cầm, gấu mẹ đã ôm con nó rồi bóp chết con vật nhỏ. Sau đó, nó buông con ra và đập đầu vào tường tự tử

Nhiều thầy thuốc đông y Trung Quốc đã lên án việc sử dụng mật gấu trong việc trị bệnh vì có những loại thuốc rẻ hơn có được tính tương tự có thể được dùng thay cho mật gấu.

Mật gấu thường được dùng để chữa nóng trong, sốt cao, bệnh gan và đau mắt”.

Linh Vũ

(Theo AsiaOne)

Mother bear kills cub and then itself

<http://www.asiaone.com/News/Latest+News/Asia/Story/A1Story20110805-292947.html>

Mật gấu thật sự có cần thiết cho chúng ta không?

Câu trả lời là không!.

Từ trước tới nay khoa học đã nghiên cứu rất tường tận về mật gấu và họ đã tìm ra được hoạt chất chính của mật gấu là chất UCDA rất tốt cho hoạt động của gan, giúp trị xơ gan và đồng thời có thể làm tan sỏi mật. Thế thôi!.

Chưa có khảo cứu nào nói mật gấu chữa trị được cancer cả. Chính Bs NVK ở Hà Nội đã uống mật gấu ngựa do chính ông ta nuôi để tự chữa bệnh cancer gan của mình. Kết quả có vẻ khả quan trong một hai năm đầu nhưng rồi sau đó ông ta vẫn chết vì chứng bệnh ác nghiệt này.

Mật gấu không có tác dụng chữa ung thư

<http://pda.vietbao.vn/Suc-khoe/Mat-gau-khong-co-tac-dung-chua-ung-thu/70051954/248/>

“Bác sĩ N.V.K ở đường Hàm Tử Quan (Hà Nội) được phát hiện ung thư gan khi trên tầng 5 nhà ông đang nuôi 5 con gấu ngựa sung sức.

Sẵn nguồn mật gấu, BS K thường xuyên sử dụng điều trị bệnh. Mỗi ngày ông dùng 1 – 2cc. Kết quả ban đầu thật kỳ diệu.

Năm 2005, khi tới thăm BS K, ông cho biết cảm thấy khỏe hơn, hình ảnh khối u qua phim chụp đã teo lại gần như không nhìn thấy. Trong khi đó, theo chẩn đoán của nhiều đồng nghiệp đầu ngành ung bướu, lẽ ra ông đã qua đời từ nửa năm trước.

Thực tế, BS K còn dùng nhiều phương thuốc cổ truyền điều trị ung thư khác như linh chi, xạ đen... Tuy nhiên, tác dụng của mật gấu vẫn được đặt lên hàng đầu. Nhiều người cho rằng nguyên nhân do BS K có điều kiện dùng nhiều và dùng liên tục.

Tuy nhiên, đầu năm 2006 chúng tôi nhận được tin BS K qua đời. Khối u kỳ thực vẫn phát triển và di căn. Mật gấu đã không cứu sống được ông.” (Trích Vietbao.vn)

Ngày nay chất UCDA được tổng hợp rất dễ dàng từ mật bò, bán rất rẻ và dễ tìm trong các pharmacie, vậy tại sao cần phải giết gấu làm gì.

Thuốc Tây chứa UCDA tổng hợp

*Ursodeoxycholic acid goes by the trade names **Actigall**, **Ursosan**, **Egyurso**(Egyphar Egypt), **Urso**, and **Urso Forte**. In Italy and Switzerland, it is marketed under the name **Deursil**.*

*In Mexico it is marketed in capsules of 250 mg under the name **Coric** by Mexican pharmaceutical Landsteiner Scientific.*

*Ursodeoxycholic acid can be chemically synthesized and was brought to market by the Montreal-based **Axcan Pharma** in 1998 which continues to market the drug.*

*The drug reduces **cholesterol** absorption and is used to dissolve (cholesterol) **gallstones** in **patients** who want an alternative to **surgery**. The drug is very expensive, however, and if the patient stops taking it, the gallstones tend to recur if the condition that gave rise to their formation does not change. For these reasons, it has not supplanted surgical treatment by **cholecystectomy**.*

*It is the only FDA approved drug to treat **primary biliary cirrhosis** (Wikipedia)*

Con buôn thiếu lương tâm và chính phủ của một số nước ở Đông Nam Á vẫn biết rõ những điều nói trên, nhưng họ cố tình nhồi sọ dư luận, thổi phồng công dụng của mật gấu lên vì đây là một món hàng quá béo bở đem lại quá nhiều xu cho họ. Đến nay, kỹ nghệ khai thác gấu để lấy mật đã sản xuất ra được một khối lượng mật quá lớn, vượt xa nhu cầu thật sự trong dân chúng. Mật gấu thừa thải không còn được sử dụng trong trị liệu mà lại bị phí phạm đem sử dụng trong những việc vô bổ không cần thiết như thêm vào trong savon, shampoo hay pha vào rượu được quảng cáo là rất hiệu để bồi dưỡng sức khỏe cho mấy ông ...

Chính các nhà đông y lỗi lạc tại Hồng Kông và Bắc Kinh cũng xác nhận là có hơn 54 loại thảo dược rẻ tiền và rất dễ tìm trong các tiệm thuốc Bắc, có thể dùng được để thay thế các tính năng trị liệu của mật gấu.

We definitely do not have to use bear bile as it can be replaced by herbs which are cheaper too. (Dr Sun Ji Xian, The Chinese Association of Preventive medicine. Beijing, China).

Herbal alternatives have the same effects-So why kill the animals? (Dr Ho Ka Cheong, President HonKong Chinese Herbalist Association Ltd).

Kết luận

Gấu đã phải chịu lắm đọa đày. Không những chỉ bị rút mật, chặt tay mà thôi, gấu con còn bị bẻ răng, rút móng, xỏ mũi rất đau đớn để bắt làm trò nhẩy múa, làm xiếc như tại Ấn độ .

Video: *Bear fighting with little kid*
<http://www.youtube.com/watch?v=HG49o9qgI5I>

Tại Pakistan, gấu còn bị đem ra cho cắn lộn với chó dữ để cho dân chúng tiêu khiển và đánh cá sát phạt lẫn nhau.

Video: *Thatta Dogs And Bear Fight*

<http://www.youtube.com/watch?v=SJIDoXB1FXU>

Xin lương tâm nhân loại hãy xót thương dùm loài gấu! Hãy chấm dứt ngay việc khai thác gấu để lấy mật.

Chắc có lắm bạn sẽ mỉm cười khi đọc mấy dòng ruồi bu kiến đậu trên và lằm bằm xỏ thâm tiếng Đan Mạch trong bụng...*sanh mạng, nhân phẩm, nhân quyền, giá trị con người còn bị họ coi thường, chà đạp như cỏ rác, rồi còn dùng bạo lực thẳng tay trấn áp người dân và giới tu hành thấp cổ bé miệng mà cái tội duy nhất là khát vọng rất chính đáng đòi hỏi được quyền sống trong một xã hội có, tự do, công bằng và thật sự dân chủ, vậy sá gì loài gấu, chỉ là một con vật quèn mà thôi...*

Video: Sư cô Tây Tạng tự thiêu

<http://www.youtube.com/watch?v=9j61Put5k9Y>

Kết luận

Để chấm dứt, người gõ xin mạn phép được dùng những lời của **Ts Võ Thanh Liêm**, một nhà khoa học lỗi lạc tại Úc châu đã viết trong bài: **“Mật gấu và sự tàn ác trong xã hội quanh ta”**, đăng trong website Thư Viện Hoa Sen:

(T.S. **Võ Thanh Liêm** B.A., B.Sc. (Hons.), Ph.D.

Viện sĩ Hàn Lâm Viên Khoa Học Nữ Uớc, Hàn Lâm Viên Khoa Học Nhân Văn Hoàng Gia Việt Nam, Chuyên gia Nghiên cứu Tế bào Phôi Viện Nghiên Cứu Douglas Hocking Research Institute, Honourary Research Associate Monash University, Australia.)

<http://old.thuvienhoasen.org/ddpp-matgau.htm>

...“ Đức Thích Ca Mâu Ni thương xót tất cả chúng sanh. Dưới mắt Phật tuy muôn loài có hình dạng khác nhau nhưng có cùng nguyên thủy nguồn gốc và chịu chi phối bởi luật luân hồi nhân quả. Chúng sanh tùy theo tạo nghiệp ác hoặc duyên lành mà luân hồi kiếp này sang kiếp khác trong sáu cõi khổ. Cõi khổ thì vô cùng. Trong phạm vi bài viết này tôi xin nêu lên một cảnh khổ vì sự tàn ác không đáng phải có và cần phải chấm dứt ngay tức khắc vì sự vô nhân đạo cùng cực của nó”.

Tham khảo

-Journal of ethnobiology and ethnomedicine-Bear bile: dilemma of traditional medicinal use and animal protection

<http://www.ethnobiomed.com/content/5/1/2>

-Bs Thú y Nguyễn Thượng Chánh. *Sùng tê giác và sự tàn ác của con người*

http://www.thuvienhoasen.org/D_1-2_2-168_5-50_14-1_6-2_17-64_4-16170_15-1/

Montreal, 2012